

Täysistunto

Maanantai 2.12.2024 klo 14.01—21.48

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja sosiaalihuoltolain 22 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 187/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 21/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 21/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

21.07 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen sosiaali- ja terveydenhuollossa on pitkään kamppailtu vakavan ongelman kanssa. Hoitojonot ovat liian pitkiä, ja osa kansalaisista joutuu odottamaan välttämättömiä palveluita kohtuuttoman kauan. Samalla alalla on pulaa työntekijöistä, mikä vaikeuttaa tilannetta entisestään. Nyt käsittelyssä oleva laki on askel kohti ratkaisua näihin ongelmiin.

Esityksessä ehdotetaan, että pienet palveluntuottajat, kuten itsenäiset ammatinharjoittajat, voivat aloittaa toimintansa jo rekisteröintihakemuksen jättämisen jälkeen. Tämä tuo merkittävää helpotusta tilanteeseen, jossa pitkät käsittelyajat ovat hidastaneet uusien työntekijöiden ja palveluntarjoajien pääsyä työmarkkinoille. Tällaiset toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta saamme lisää resursseja sinne, missä niitä kipeimmin tarvitaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä laki edistää hoitojonojen lyhenemistä poistamalla yhden keskeisen pullonkaulan, uusien palveluntuottajien toiminnan aloituksen viivästyminen. Kun uusia palveluntuottajia saadaan nopeammin mukaan järjestelmään, kansalaiset pääsevät nopeammin terveyden ja sosiaalihuollon piiriin. Erityisen tärkeää on, että laki kannustaa yrittäjyyteen ja lisää palveluntarjoajien määrää myös maaseudulla ja pienemmillä paikkakunnilla, missä palveluiden saatavuus on ollut erityisen haastavaa. Kyseessä on siis konkreettinen keino, jolla parannetaan palveluiden saatavuutta ja siten nopeutetaan hoitoonpääsyä, ratkaisu, joka hyödyttää niin yksityisiä kansalaisia kuin koko järjestelmää.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää valiokuntaa sen selkeästä ja perustellusta linjauksesta, jossa edellytetään, että rekisteröintihakemusten käsittelyajat saadaan kohtuullisiksi. Tämä on äärimmäisen tärkeä vaatimus, sillä rekisteröintiprosessien nopeuttaminen tuo pitkäkestoisen ratkaisun nyt käsiteltävän väliaikaisen sääntelyn rinnalle. Valiokunnan näkemys korostaa sitä, että sääntelyssä voidaan samaan aikaan tukea työvoiman saantia, lyhentää hoitojonoja ja säilyttää korkeatasoinen asiakas- ja potilasturvallisuus. Tämä on linjakasta ja vastuullista työtä, josta haluan lausua kiitoksen: kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2024 vp

Työvoimapula ja hoitojonot ovat ongelmia, jotka vaativat konkreettisia ja rohkeita toimia. Tämä laki vastaa niihin selkeällä ja hallitulla tavalla helpottaen uusien palveluiden ja työntekijöiden pääsyä kentälle. Meidän on tärkeää seurata, että lain vaikutukset toteutuvat toivotulla tavalla, mutta jo nyt voimme todeta, että suunta on oikea. Tämä on panostus paitsi terveydenhuollon toimivuuteen myös kaikkien kansalaisten arkeen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Castrén.

21.11 Maaret Castrén kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä sääntelyssä on tarkoitus parantaa henkilökunnan saatavuutta, ja tämä on varmasti meille sekä hallitus- että oppositiopuolueille tärkeä asia. Tässä esityksessä kerron muutamista asioista, jotka lausunnoissa esitettiin huolenaiheina.

Nyt alkuunhan, kun sote-rekisteri ei ole vielä ihan kehittynyt lopulliseen muotoonsa, julkiset palveluntuottajat ovat alkuun kahden vuoden ajaksi vapautettuja maksuista, kun rekisteröimistään ei heti vaadita. Tämä ei kuitenkaan tule aiheuttamaan lisämaksuja yksityisille rekisteriin ilmoitetuille palveluntuottajille, ja näiden yksityistenkin palveluntuottajien maksut mahdollisesti jopa alentuvat siinä kohtaa, kun julkiset palveluntuottajat tulevat mukaan järjestelmään.

On myös kysytty, että mitä tapahtuu, jos lupaa ei sitten anneta — kun nythän se menee niin, että ilmoittaudut rekisteriin ja saat aloittaa toiminnan paitsi alaikäisille asiakkaille myös muille. Jos ei lupaa sitten annetakaan, niin siitä ilmoitetaan kyllä heti hyvinvointialueille ja myös palveluntuottajalla on velvollisuus tehdä ilmoitus luvan hylkäämisestä, ja muihin lakeihin perustuen sillä taholla, joka palkkaa tämän palveluntuottajan, on velvollisuus katsoa, että palveluntuottaja kuitenkin muiden lakien osalta on toimintakykyinen. Tarkoitus on, että siinä prosessissa hyvin nopeasti poimittaisiin ne hakijat, joita on noin 25 prosenttia kaikista, joiden kohdalla on tarve lisäselvityksiin, mikä yleensä tarkoittaa luotettavuuden arviointia, jotta heidänkin anomuksensa edistyisivät jouhevasti niin, että he saisivat heti neuvoja ja apua tämän lisäselvityksen antamisessa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa mietinnössään, että kohtuullisiin käsittelyaikoihin on pyrittävä eli että tämä olisi todellakin väliaikaista ja pikkuhiljaa rekisteröinti menisi jouhevasti. Valiokunta edellyttää myös, että palveluntuottajien neuvonnan tarpeesta johtuvaa valvontaviranomaisten työmäärän lisääntymistä seurataan. Ja jos se sitten katsotaan sellaiseksi, että he eivät nykyresursseilla selviydy, niin tulee katsoa, vaatiiko toiminta siten lisäresursointia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

21.14 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä yksityisiä palveluntuottajia koskeva väliaikainen sääntely, joka nyt tulee olemaan voimassa vuoden 2026 loppuun, on erittäin tervetullut, kun tiedetään, mikä tämä tilanne on ollut menneen vuoden ajan. Siitä lähtien, kun Soteri-järjestelmä lähti käyntiin, ongelmat ovat olleet erittäin suuria. Siellä on ollut tuhansia rekisteröintejä jonossa ja siinä mielessä hyvin kiusalliseen aikaankin, koska meillä on sekä sote-palveluntuottajista, -palveluista että ihan työtä tekeviä käsistä ollut erittäin suuri pula. Siellä on etenkin aloittavia yrittäjiä, vastavalmistuneita koulunpenkiltä, ollut erittäin hankalissa tilanteissa. Siinä mielessä tämä on todella tervetul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2024 vp

lut väliaikainen sääntely, että me saadaan nytten oikeasti aloitettua ne palveluntuotannot etenkin näissä yksinyrittäjäyrityksissä.

Tässä on oikeastaan korostettu sitä, niin kuin edustaja Castrénkin omassa puheenvuorossaan sanoi, että pelkästään tällainen kahden vuoden tekohengitys ei riitä, vaan meidän pitää saada se systeemi kuntoon. Elikkä se prosessi pitää saada siihen malliin, että oikeasti ne rekisteröinnit menevät jouhevammin.

Sitten semmoinen tärkeä asia, mikä tuli kuulemisissakin esille ja on tullut useammasta suunnasta: pitää myös miettiä sitä mielekkyyttä, millä laajuudella me tietoja kerätään, ja pystytäänkö me jollakin lailla skaalaamaan yrityksiä. Täytyykö meidän yhden hengen yrityksiltä pyytää sama skaala tietoja kuin silloin, jos on pystyttämässä vaikka yksityistä kirurgista sairaalaa tai vastaavaa? Elikkä jollakin lailla tunnistettaisiin se toiminnan laajuus.

Mutta kaiken kaikkiaan erittäin tervetullut esitys, ja toivon, että tämä tuo tuoreille yrittäjille paljon helpotusta. Ja oikeastaan tätä äskeistä, sekä Castrénin että minun, viestiä tehostamaan tämä valiokunnan lausumaehdotus on minun mielestäni erittäin hyvä, elikkä: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto jatkaa toimenpiteitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien rekisteröintimenettelyn sujuvoittamiseksi sekä kohtuullisten käsittelyaikojen ja valvontaviranomaisten riittävien voimavarojen varmistamiseksi sekä seuraa ja arvioi valvontalainsäädännön toimivuutta palveluntuottajien ja palvelun käyttäjien näkökulmasta.” Eli ajatus ei ole ainoastaan tekohengittää vaan todellakin kehittää tätä prosessia. Toivotaan, että onnistutaan siinä. Tämä on hyvä alku. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

21.16 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Valvontalaki eli laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta tuli voimaan tämän vuoden alussa, ja laissa säädettiin yhtenäisestä sekä julkisia että yksityisiä palveluntuottajia koskevasta rekisteröintimenettelystä riippumatta palveluntuottajan oikeudellisesta muodosta. Rekisteröinti on ollut edellytys sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamiselle, ja tämä rekisteröiminen on pitänyt tehdä Valviran ylläpitämään valtakunnalliseen Soteri-rekisteriin.

Soteri-rekisterin hakemuskäsittely ruuhkautui pahasti lain voimaantulon jälkeen. Siinä oli taustalla tämä rekisteröintimenettelyn muutos ja Soteri-rekisterin käyttöönoton aiheuttamat ongelmat eli se, että lainsäädäntö uudistui, hakemusmäärät lisääntyivät ja tämä hakemusmenettely ei ollut tuttu sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille. Sitten yksi syy, mikä valiokunnan asiantuntijakuulemisissa tuli myös esille, oli se, että Soteri-rekisteri otettiin käyttöön hieman keskeneräisenä.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että yksityisten elinkeinonharjoittajien ja muiden verrattavissa asemassa olevien pienten palveluntuottajien on mahdollista hakemuksen tehtyään aloittaa toimintansa ja toteuttaa jo rekisteröidyn toiminnan olennainen muutos ennen kuin valvontalain mukaista rekisteröintipäätöstä on tehty. Ja tämä sääntely tosiaan koskee palveluntuottajaa, jonka asiakas- ja potilastyöhön osallistuva henkilöstö koostuu vain yhdestä henkilöstä. Eli sitä sääntelyä ei kuitenkaan sovelleta sellaisiin palveluntuottajiin, joiden toimialaan kuuluu palvelujen antaminen alaikäiselle ja joiden tulee toimittaa ensi kerran valvontaviranomaiselle rekisteröintiä varten ote rikosrekisteristä.

Lisäksi tässä siirretään voimaantuloa julkisten palveluntuottajien osalta kahdella vuodela, eli sillä tavalla annettaisiin toiminta-aikaa. Ja lisäksi vielä lakiin lisätään siirtymäsään-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2024 vp

nös yksityisten perheryhmäkotien rekisteröimiselle, ettei aiheuteta tällä puolella toimintakatkoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

21.19 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Siirsin oman puheenvuoroni viimeiseksi tuossa äskeisessä listassa sen takia, että tässä kaikki edeltävät puheenvuoron käyttäjät ovat olleet tekemässä nyt tätä lakia, jota me täällä käsittelemme. Itse olin tekemässä sitä lakia, jota nyt muutetaan, ja haluan tässä yhteydessä sanoa, että hyvä on tämä lakiesitys ja onneksi sieltä on yksimielinen mietintö ja hyvä lausuma.

Rupesin itse asiassa miettimään, mitenäs tässä näin pääsi käymään, ja kun tarkistin noita tietoja, niin se iso laki oli todella mittava laki niin ihan kokonaisuutena kuin sitten sisältylöltään. Siinä kumottiin monta aikaisempaa lakia. Meillä oli erilliset lait yksityisen terveydenhuollon valvonnasta ja sosiaalipalvelujen valvonnasta, ja sitten ihan eri menetelmillä valvottiin julkista terveydenhuoltoa. Itsekin olen aikanaan aiemmissa tehtävissä ennen eduskuntaa osallistunut siihen valvontaan sekä johtavana terveyskeskuslääkärinä, jolloin tarkistettiin näitä yksityisen terveydenhuollon tiloja ja annettiin niistä sitten lausuntoja, että sittemmin lääninhallituksen virkamiehenä, lääninlääkärinä.

Tämä lakiesityshän oli yksimielinen. Se annettiin siellä marraskuussa 22, ja se tuli eduskunnan käsittelyyn. Katsoin, että tuossa on kolmisenkymmentä asiantuntijalausuntoa silloin ollut, mutta näin sitten pääsi käymään, että se muutos oli liian suuri, ja ihan niin kuin täällä on kerrottu, rekisteri ei ollut riittävän valmis ja resursointi ei ollut riittävää ja käytännöt muuttuivat niin paljon, että jouduttiin niihin ongelmiin. Hyvä, että on tehty tällainen muutos. Näin pitää lainsäädäntöä korjata jatkuvasti, että päästään eteenpäin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

21.21 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tosiaan on kysymyksessä valvontalain osalta tärkeä muutos, jotta voidaan varautua siihen, että Soteri-rekisterin ruuhkat saataisiin hallintaan. Kysymys on vuoden alusta voimaan tulleesta uudesta lainsäädännöstä, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon kaikkien tuottajien on oikeudellisesta muodosta riippumatta jatkossa rekisteröidyttävä, niin julkisten kuin yksityistenkin palveluntuottajien osalta. Koska tämä muutos on ollut vuoden alusta voimassa, niin tämä Soteri-rekisteri, joka on Valviran ylläpitämä, on tällä hetkellä pahasti ruuhkautunut. Palveluntuottajan tehtävänä on täyttää rekisteröintiä varten hakemus, jossa sitten nämä valvontalaissa säädetyt tiedot on ilmoitettava, ja lain voimaantulon jälkeen hakemuskäsittely on ruuhkautunut. Lisääntyneet hakemuskäärät ovat johtaneet siihen, että edes lisätyt resurssit eivät ole riittäneet ja nämä käsittelyajat ovat edelleen pitkiä, jopa puolen vuoden pituisia.

Tässä tilanteessa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että yksityisten elinkeinonharjoittajien ja muiden samassa asemassa olevien pienten palveluntuottajien on mahdollista hakemuksen tehtyään aloittaa toimintansa tai toteuttaa jo rekisteröidyn toiminnan olennainen muutos ennen valvontalain mukaisia rekisteröintipäätöksiä.

Tämän sääntelyn on tarkoitus tulla voimaan nyt kiireellä, heti helmikuun alusta, jotta voidaan näihin ruuhkiin vastata, ja käytännössä tämä olisi väliaikaisesti voimassa vuoden 26 loppuun. Valiokunnan osalta ollaan pohdittu sitten näitä riskejä, jotka tähän liittyvät, jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2024 vp

näinkin pitkää aikaa tässä kannatetaan, mutta valiokunta on omalta osaltaan mietinnössään todennut, että siitä huolimatta tosiasialla sääntely kohdistuu selkeästi nyt pienemmille tuottajille, minkä johdosta nimenomaan voidaan näitä riskejä minimoida.

Me olemme tehneet yhden muutosehdotuksen tai muutoksen tähän lakiin, ja on hyvä myöskin todeta, että yhdessä ollaan tämä koko valiokunnan joukolla hyväksytty.

Erityisiä kiinnostuksen kohteita tässä on se, miten lupasääntelyä voi jatkossa erityisesti kehittää ja miten valvonnan resurssit voivat vastata nimenomaan tarvetta.

Valiokunta ehdottaa tähän myös valvontaviranomaisten voimavarojen turvaamiseen liittyen lausumaa, joka on siellä edellä. — Pahoittelut, että sain esitellä tämän vasta tässä vaiheessa. Jono liikkui niin nopeasti, että johonkin se edeltävä asia katosi, eli en ehtinyt aikaisemmin paikalle. Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 187/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.